

Asia: VN/10321/2021

Lausuntopyyntö ehdotuksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi Helmi-elinympäristöohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa esityksen kohteena olevasta HELMI-elinympäristöohjelmasta seuraavaa:

Yleistä

Helmi-ohjelmalla, jonka kesto on 2021 – 2030, on tarkoitus vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja parantaa elinympäristöjen tilaa muun muassa suojelemalla ja ennallistamalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla lintuvesiä, perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä kunnostamalla pienvesi- ja rantaluontoa.

Tausta

Elinympäristöohjelman taustamateriaalien mukaan tuoreet selvitykset osoittavat, että lähes puolet Suomen luontotyypeistä ja 12 % Suomen lajeista on uhanalaisia. Suurin syy uhanalaistumiskehitykseen on elinympäristöjen väheneminen ja laadullinen heikkeneminen. Suomi on sitoutunut omalta osaltaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen, mikä edellyttää nopeita ja kattavia toimia.

Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa ja saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Yksi keskeisistä hallitusohjelman

toimenpiteistä on toteuttaa heikentyneiden elinympäristöjen tilan parantamiseen tähtäävä toimintaohjelma, joka on juuri nyt lausunnon kohteena oleva HELMI-ohjelma.

Tavoitteet

Helmi-ohjelmassa asetetaan vuoteen 2030 ulottuvat määrälliset ja laadulliset tavoitteet elinympäristöjen kunnostukselle sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Ohjelma toteutetaan 40 toimenpiteellä, joihin kuuluu kunnostuksen ja hoidon toimien lisäksi myös poikkileikkaavia ohjelman tietopohjaan sekä viestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön liittyviä toimenpiteitä.

Lisäksi ohjelmassa on laadittu toimenpiteet ohjelman edistymisen ja vaikuttavuuden seurannalle, mikä on Metsästäjäliiton mielestä tärkeää, jotta suurten rahallisten panostusten tuottavuus ja vaikuttavuus voidaan näyttää toteen.

Toimenpiteistä

Hankkeessa perustetaan ja kunnostetaan 500 kpl (yhteensä noin 4000 hehtaaria) suojelualueverkon ulkopuolisia lintukosteikkoja, minkä Metsästäjäliitto näkee tarpeellisenä toimenpiteenä, sillä vesilintujen elinympäristöt vaativat aiempaa suurempia aktiivisia toimia. Lisäksi Helmi-ohjelmassa jatketaan SOTKA-hankkeen mallin ja laatukriteereiden mukaisten riistakosteikkojen perustamista vesilintujen elinympäristöjen parantamiseksi.

Liitto näkee hyvänä, että hankkeessa käytetään SOTKA-hankkeen keinoja myös umpeenkasvavien, suojelualueiden ulkopuolisten lintujärvien ja -lahtien kunnostamiseen. On liiton mielestä järkevää, että maatalouden tukijärjestelmiä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan verkoston rakentamisessa.

Helmi-ohjelmassa suunnitellaan ja toteutetaan vesiensuojelutoimenpiteinä monivaikutteisia kosteikkoja, joilla on myönteisten ilmasto- ja vesistövaikutusten lisäksi merkitystä vesilintujen poikastuotantokosteikkoina. Kosteikot kohdennetaan muun muassa kunnostettavien lintuvesikosteikkojen valuma-alueille, mikä on perusteltua ja tarpeellista. Vesilintujen poikastuotantoalueiden mahdollisimman tehokas ja jatkuva vieraspetopyynti on tärkeää ja edellytyksenä sille, että kaikkien panostusten lopputuloksena vesilintujen heikko tila saadaan jatkossa nousuun. On hyvä, että Helmi-ohjelmassa kehitetään seurantamenetelmä vieraspetojen tehopyyntialueille vieraspetotiheyden ja pyynnin vaikuttavuuden arviointiin ja toteutetaan sen mukainen seuranta valituilla tehopyyntikohteilla. Tähän saakka kyseisten seurantamenetelmien puuttuessa vaikuttavuuden arviointi ei ole ollut riittävää.

Helmi-ohjelmassa täydennetään linnuston rauhoitusalueiden ja levähdysalueiden verkostoa 150 kappaleella vapaaehtoisin toimintamallein SOTKA-hankkeen mukaisesti. Levähdysalueverkoston tulee olla valtakunnallisesti kattava ja yksittäisten verkoston kohteiden tulee olla laadukkaita, paikallisesti merkittäviä vesilintujen kerääntymä- ja ruokailualueita. Tämä on Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan kannatettavaa ja merkityksellistä, sillä liitto on SOTKA-hankkeessa toimijaosapuolena juuri parhaillaan luomassa pilottialueita ja pohjaa levähdysalueverkostoajattelun jalkauttamiseen Suomessa. Liitto haluaa kuitenkin vielä erikseen muistuttaa levähdysalueiden perustamistoimien vapaaehtoisuuden tärkeyttä asiakokonaisuuden yleisen hyväksyttävyyden kannalta ja erityisesti maanomistajien näkökulmasta.

Metsästäjäliitto haluaa huomioitavaksi, että elinympäristö- ja vieraspetojen tehopyyntihankkeiden toteutuksessa tulisi metsästyksen vapaaehtoistoimijat jatkossa huomioida toteuttajatahona yhä vahvemmin. Suomessa järjestäytyneen metsästyksen perustason muodostavat metsästysseurat, joita Suomen Metsästäjäliitto valtakunnallisesti edustaa. Metsästysseurat ovat hyvin organisoituneita ja aktiivisia toimintayksiköitä, joten on kustannustehokasta ja järkevää antaa metsästysseuratasolle aito mahdollisuus hankkeiden käytännön toteutukseen.

Lopuksi

Metsästäjäliitto näkee keskeisenä tuoda esille HELMI-elinympäristöohjelman toimenpiteisiin ja myös yleisemmin suojelualueiden perustamiseen liittyen, että vaikka metsästystä vesilintujen levähdysalueverkoston kohteilla perustellusti rajoitetaankin, on erittäin tärkeää, että muualla suojelualueilla metsästyksen tulee olla mahdollista. Metsästyksen salliminen on perusteltua muun muassa siksi, että metsästys on keskeinen työkalu suojelualueiden hoitotoimissa ja suojeltavien alueiden monimuotoisuuden säilyttämisessä.

Lisäksi laajemmin tarkasteltuna metsästysmahdollisuus on metsästäjien yksi keskeisimmistä motivaation lähteistä toteuttaa käytännön elinympäristö- ja muita hoitotöitä riistan hyväksi. Suojelun positiivisia vaikutuksia monimuotoisuuden lisäämisessä ei siksi tule mitätöidä jättämällä metsästyksen tarjoamat keinot ja mahdollisuudet käyttämättä.

Grenfors Ere
Suomen Metsästäjäliitto